

Vissa mineralpolitiska frågor

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet tio motionsyrkanden om olika mineralpolitiska frågor. När det gäller uranbrytning i Sverige anser utskottet att lagstiftningen på området med minerallagen, miljöbalken och kärntekniklagen är en stark lagstiftning som borgar för en bra hantering. Utskottet konstaterar även att någon uranbrytning i Sverige för närvarande inte är aktuell och avstyrker de behandlade motionsyrkandena. Dessa får helt eller delvis stöd i en reservation (v, mp), där det begärs att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till ändringar av minerallagen av innebörd att prospektering och brytning av uran förbjuds.

Euratomfördraget innefattar bl.a. bestämmelser om en gemensam försörjningspolitik inom EU med lika tillgång till malmer, råmaterial och klyvbara material. Dessa försörjningsregler anses allmänt vara föråldrade. Utskottet anför att en omförhandling i syfte att modernisera fördraget tidigare har ansetts önskvärt av bl.a. Sverige, men att en sådan process inte är aktuell nu. Utskottet avstyrker därför yrkanden om upphävande eller ändringar i fördraget. För att fördraget bättre ska stämma in på dagens förhållanden bör de berörda reglerna upphävas eller omförhandlas är slutsatsen i en reservation (v, mp).

Vidare avstyrker utskottet en motion om inlösen av fastighet som ligger strax utanför koncessionsområdet med hänsyn till att ändringar nyligen gjorts i minerallagen. För branschen är det viktigt att reglerna är stabila över viss tid. Utskottet förutsätter dock att regeringen noga följer den speciella situation som råder när gruvbrytning pågår i eller i anslutning till en tätort.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Inledning	5
Uranbrytning i Sverige	7
Motioner	7
Vissa kompletterande uppgifter	8
Utskottets ställningstagande	12
Euratomfördraget	13
Motioner	13
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	16
Inlösen av fastighet	17
Motionen	17
Vissa kompletterande uppgifter	17
Utskottets ställningstagande	18
Reservationer	19
1. Uranbrytning i Sverige, punkt 1 (v, mp)	19
2. Euratomfördraget, punkt 2 (v, mp)	20
Särskilt yttrande	21
Uranbrytning i Sverige, punkt 1 (s)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	22
<i>Bilaga 2</i>	
Euratomfördraget, Avdelning II, kapitel 6 (utdrag)	24
 <i>Tabell</i>	
Antalet beviljade undersökningstillstånd	6

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Uranbrytning i Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N211, 2006/07:N263, 2006/07:N264 yrkande 1 och 2006/07:N287 yrkandena 1–4.

Reservation 1 (v, mp)

2. Euratomfördraget

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:N264 yrkande 2 och 2006/07:N287 yrkande 5.

Reservation 2 (v, mp)

3. Inlösen av fastighet

Riksdagen avslår motion 2006/07:N267.

Stockholm den 13 mars 2007

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anne-Marie Pålsson (m), Carina Adolfs-son Elgestam (s), Hans Rothenberg (m), Alf Eriksson (s), Krister Örn-
fjäder (s), Maria Plass (m), Berit Högman (s), Mikael Oscarsson (kd), Marie Weibull Kornias (m), Kent Persson (v), Karin Åström (s), Karin Granbom (fp), Per Bolund (mp) och Åke Sandström (c).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas fem motioner från allmänna motionstiden om vissa mineralpolitiska frågor.

Upplysningar och synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för dels Bergsstaten, dels Näringsdepartementet och Miljödepartementet.

Utskottets överväganden

Inledning

Grundläggande för lagstiftningen på mineralområdet har varit och är ett gemensamt nationellt intresse av gruvhantering och mineralindustri. I grunden finns det sedan gammalt tre olika rättsliga system i Sverige för regler om mineralutvinning. Principen i *jordägenderättssystemet* är att mineralen tillkommer markägaren där tillgångarna finns. Detta system tillämpas fortfarande i dag för alla mineral som inte berörs av minerallagstiftningen, t.ex. granit, kalksten, grus och sten. Cirka 99 % av berggrunden omfattas av jordägenderättssystemet.

För övriga mineral kan lagstiftningen använda sig av två olika principer. Enligt *inmutningssystemet* får i princip den som först anmäler att han vill utnyttja en fyndighet – innehållande järn, koppar, bly eller något annat s.k. inmutningsbart mineral – rätten att undersöka och bearbeta denna fyndighet. Ett *koncessionssystem*, slutligen, innebär att rätten att eftersöka och bearbeta mineralfyndigheter upplåts efter prövning av statlig myndighet. Denna princip har i Sverige tillämpats för bl.a. gas och olja. Letande efter brytvärda malmer och mineral brukar kallas *prospektering*.

Den 1 juli 1992 infördes en ny minerallag (1991:45), som baseras på koncessionsprincipen men har vissa inslag av inmutning. Syftet med minerallagen är att reglera tillståndsgivningen på ett sådant sätt att en från allmän synpunkt ändamålsenlig undersökning och utvinning av vissa uppräknade mineral kan genomföras. Samtidigt ska konkurrerande markanvändning och andra motstående intressen prövas.

Tillståndsgivning sker dels för undersökningsarbete, dels för bearbetning. Bergsstaten (stationerad i Luleå med kontor även i Falun) är den myndighet som beviljar undersökningstillstånd och i allmänhet bearbetningskoncession samt inspekterar och utövar tillsyn av igångvarande gruvor.

Införandet av miljöbalken den 1 januari 1999 betyder att miljöhänsyn mer tydligt måste tas inom ett antal olika områden. Målet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling och att tillförsäkra levande och kommande generationer en hälsosam och god livsmiljö. Försiktighetsprincipen ska gälla. Skärpta och utökade krav på miljökonsekvensbeskrivningar har införts. Minerallagen och miljöbalken gäller parallellt.

Antalet ansökningar om nya undersökningstillstånd kan sägas spegla branschens aktivitetsnivå och framtidsförväntningar. Av tabellen på nästa sida framgår antalet beviljade undersökningstillstånd sedan år 1995. Totala antalet ansökningar om nya undersökningstillstånd år 2006 uppgick till 500, medan antalet beviljade uppgick till 377.

Antalet beviljade undersökningstillstånd

År	Antal beviljade nya undersökningstillstånd	Antal beviljade förlängda undersökningstillstånd
1995	180	55
1996	232	78
1997	218	79
1998	313	101
1999	322	162
2000	192	137
2001	137	152
2002	159	174
2003	183	169
2004	159	120
2005	305	95
2006	377	117

Även uran, som under många år inte varit föremål för intresse, har under de senaste åren förekommit i ansökningarna. Under åren 2005 och 2006 beviljades 30 respektive 22 undersökningstillstånd, där uran hade uppgivits i ansökan. Vid årsskiftet 2006/07 fanns det hos Bergsstaten 20 inneliggande ännu ej prövade ansökningar, där sökanden angett uran i ansökan.

Genom minerallagen har en avvägning gjorts mellan markägarens, prospektörens och samhällets intressen. Denna avvägning har varit föremål för betydande diskussioner under ett antal år. Bland annat ansågs markägarens ställning vara svag i det tidigare regelverket, t.ex. när det gällde information, intrånget i sig och ersättningsfrågor i samband därmed. I denna avvägning ingår även allmänintresset, t.ex. i form av miljöskydd, samt samhällets intresse av mineralutvinning.

I oktober 2000 överlämnades betänkandet Minerallagen, markägarna och miljön (SOU 2000:89) till regeringen med olika förslag i bl.a. avvägningsfrågorna. Vidare utarbetades rapporten Inför en ändrad minerallag (Ds 2002:65) inom Regeringskansliet med analyser av gruvnäringen och frågor om ersättning till fastighetsägarna m.m. Med dessa underlag som grund föreslog regeringen omfattande ändringar i minerallagen i oktober 2004 (prop. 2004/05:40).

Näringsutskottet behandlade nämnda proposition jämte motioner i början av år 2005 (bet. 2004/05:NU8). De beslutade ändringarna i minerallagen trädde i kraft den 1 maj 2005. Vidare ändrades minerallagen fr.o.m. januari 2006 med anledning av nya regler om tredimensionell fastighetsindelning (prop. 2004/05:169, bet. 2005/06:BoU2).

Ändringarna fr.o.m. maj 2005 innebär bl.a. att markägarna m.fl. får information om ansökan om undersökningstillstånd i ett tidigt skede och ges rätt att framföra sina synpunkter i samband med att en arbetsplan formuleras. Vidare infördes den ordningen att bergmästaren ska kunna meddela villkor till skydd för allmänna intressen eller enskild rätt vid alla former av undersökningstillstånd. I det fallet att markägaren har kvarstående invänd-

ningar mot arbetsplanen ska bergmästaren göra en avvägning mellan prospektörens och markägarens behov. Mineralersättning till markägarna infördes också som en grund för en bättre balans mellan exploator och markägare.

Ytterligare ändringar avsåg regler om inlösen av fastighet gällande den situationen att en bearbetningskoncession beslutats men inte följts av en markanvisning inom tio år. För en fastighetsägare hade denna situation kunnat medföra ”en död hand” över fastigheten, dvs. att investeringar och utnyttjande av fastigheten inte kunnat planeras. Lagändringen medförde att fastigheten eller del av denna ska kunna inlösas om en bearbetningskoncession inte utnyttjas. Oavsett den tid som förflutit efter det att en bearbetningskoncession beviljats ska fastighetsägare kunna begära inlösen av en fastighet eller fastighetsdel, om det uppstått synnerligt men.

Uranbrytning i Sverige

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uranbrytning i Sverige med hänvisning till att nuvarande lagstiftning borgar för en bra hantering. Vidare konstateras att någon uranbrytning i Sverige för närvarande inte är aktuell.

Jämför reservation 1 (v, mp) och särskilt yttrande (s).

Motioner

I motion 2006/07:N263 (m) tar motionären upp olika aspekter av uranbrytning i Sverige. Det påpekas att uranbrytning liksom all gruvbrytning innebär en omfattande miljöpåverkan. Den urlakningsprocess där radioaktiva ämnen kan spridas är enligt motionären problematisk. Kan uranbrytning i Sverige klara de krav på miljön som ställs inför framtiden, spørjer han. Uranet till svensk kärnkraft kommer i huvudsak från Kanada och Ryssland, vilket väcker frågor om Sveriges oberoende när det gäller energiförsörjningen.

Lagstiftningen kring brytning av alunskiffer, främst minerallagen, bör ses över så att känsliga områden som Östernärke kan skyddas från brytning, anför det i motion 2006/07:N211 (c). Ett flertal bolag har under det senaste året erhållit undersökningstillstånd, trots att de berörda kommunerna har varit emot ny brytning.

Uranbrytningen på 1950- och 1960-talen i Sverige lades ned på grund av olönsamhet och miljöskäl, sägs det i motion 2006/07:N264 (v). Motionärerna anför att uranpriset har stigit kraftigt de senaste åren och att företag har fått undersökningstillstånd med uran som förstahandsval i Sverige. Ännu har dock inte regeringen gett tillstånd till brytning av uran i

Sverige. Med motiveringen att kärnkraften bör avvecklas och att uranbrytning för att försörja kärnkraftsindustrin är en miljöfarlig verksamhet, anser motionärerna att regeringen inte ska ge tillstånd till uranbrytning.

I motion 2006/07:N287 (mp) begärs att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen, som tydligt förbjuder uranbrytning i Sverige, t.ex. genom ett tillägg till 4 kap. 2 § om att koncession för bearbetning av uran ej får beviljas. Vidare begär motionärerna att minerallagen ändras så att prospektering efter uran förbjuds.

Med hänsyn till att konsekvenserna av prospektering och bearbetning kan vara så stora och omfattande och dessutom berör många intressen bör kommunernas roll i beslutsfattandet stärkas. Därför bör riksdagen begära att regeringen lägger fram ett förslag till ändring av minerallagen så att kommunal vetorätt införs för *all* prospektering efter och bearbetning av mineral.

De nämnda förslagen kommer att ta viss tid att förbereda. För att dessförinnan försvåra för uranprospektering och ge tydliga signaler till allmänheten bör riksdagen besluta om en ändring i minerallagen, så att sökanden uttryckligen måste ange att det är uran som prospekteringen avser. Enligt motionärernas uppfattning bör detta ske genom att riksdagen beslutar att ordet ”uran” flyttas från 1 kap. 1 § 1 till 1 kap. 1 § 3 i minerallagen.

Vissa kompletterande uppgifter

Uranfyndigheter i Sverige

Enligt Bergsstaten (PM om prospektering och gruvbrytning avseende uran, 2006-04-06, senast reviderad 2007-03-08, version 2) bedöms någorlunda väl kända reserver av uran i världen ligga på ca 2,6 miljoner ton¹. De största uranproducerande länderna är Kanada, Australien, Niger, Kazakstan och Namibia. Uran produceras också i Uzbekistan, Ryssland och Sydafrika. De länder som producerar uran gör det av marknadsekonomiska skäl och i vissa fall för egna behov.

Det svenska behovet av uran är 1 500 ton (naturligt uran) per år för att tillgodose de svenska kraftföretagen. Detta motsvarar 250 ton låganrikat uran (med en halt av uran-235 på 2–5 %) enligt Bergsstatens promemoria.

I Sverige förekommer uran i många områden, såväl i urberg som i yngre bergarter. Mineraliseringar med uran har iakttagits i bl.a. Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Skåne och Östergötlands län samt på Öland och i Västergötland och Närke. Farligheten beror på halten radioaktivitet i materialet. I Ranstad vid Billingen utvanns under perioden 1965–1969 totalt 200 ton naturligt uran. Enligt Bergsstatens promemoria är det sannolikt att Sverige är det land i Europa som har de största urantillgångarna. För närvarande förekommer inte uranbrytning i Sverige.

¹ Uppgiften bygger på de pridförhållanden som gällde omkring år 2005. Priserna år 2007 är högre, och en omfattande prospektering har bedrivits under de senaste åren. Reserverna kan därför i dag uppskattas till det dubbla.

Ofta förekommer uran tillsammans med andra grundämnen, t.ex. järn, koppar och guld. Brytning sker antingen under jord eller i dagbrott, och det är enligt Bergsstaten vanligt med hög automation vid uranbrytning. Anrikning av uranmalmen sker ibland vid gruvan men kan också lokaliseras till annan plats. Radioaktiviteten i restprodukterna är mycket låg. Dessa består av gråberg och anrikningsrester.

Vid utgången av år 2006 fanns det enligt bergmästarens redovisning 52 gällande undersökningstillstånd där uran hade uppgetts i ansökan. Företagen som innehar dessa undersökningstillstånd är såväl svenska som utländska, bl.a. australiska och kanadensiska bolag. Utöver de beviljade undersökningstillstånden fanns vid årsskiftet ytterligare 20 ännu ej prövade ansökningar. Enligt ovannämnda promemoria har priset på uran² under de senaste två åren stigit med mer än sju gånger. I januari 2007 låg priset på över 1 000 kr per kg.

Tillståndprocessen för undersökningar (prospektering)

Den som ansöker om undersökningstillstånd måste ange vilket eller vilka mineral som ansökan i första hand avser. Skälet till detta är att bergmästaren ska kunna pröva om det finns anledning att anta att undersökning i området kan leda till fynd. Dock måste det observeras att när ett undersökningstillstånd meddelats, ingår i tillståndet rätt att prospektera efter samtliga mineral som omfattas av lagen utom i fråga om olja, gas och diamant.

Uran ingår bland den grupp mineraliska ämnen som redovisas i 1 kap. 1 § punkt 1 i minerallagen, medan olja, gasformiga kolväten och diamant utgör en egen grupp i punkt 3. Ett undersökningstillstånd som beviljas efter ansökan avseende mineralerna i punkterna 1 och 2 omfattar samtliga mineral som anges i dessa punkter (1 kap. 5 § första stycket). Om emellertid ansökan gäller de mineraliska ämnena som redovisas i 1 kap. 1 § 3 (dvs. olja, gasformiga kolväten och diamant) kan undersökningstillstånd endast erhållas för det eller de mineral som angetts i ansökan.

En kommun har inte någon vetorätt när det gäller undersökningstillstånd inom kommunens område. Däremot kan kommunen skicka ett yttrande till bergmästaren inför en prövning av ett sökt undersökningstillstånd. Om tillståndet gäller alunskiffer, olja, gasformiga kolväten eller diamant ska kommunen alltid ges tillfälle att yttra sig. Enligt mineralförordningen (1992:285) ska bergmästaren dessutom inhämta yttrande från kommunen när det är fråga om medgivande till undersökningsarbete inom ett område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen.

Undersökningsarbete kan vara av mycket skiftande omfattning och bedrivs på varierande sätt. Arbetet kan bestå av seismiska, radioaktiva, magnetiska eller elektriska mätningar, geologiska undersökningar, diamantbörning, provtagning, provdikesgrävning, jordavrymning (borttagande av jord) och sprängning. Olika metoder för undersökningsarbetet kan användas

² Noteringen gäller uranoxid. 100 kg uranoxid motsvarar 85 kg uran.

under skilda delar av undersökningstiden. Det är typen av undersökningsarbete och områdets karaktär som är avgörande för om det krävs anmälan till eller tillstånd av länsstyrelsen enligt miljöbalken (1998:808). I vissa fall krävs tillstånd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. eller terrängkörningslagen (1975:1313).

Innan undersökningsarbetet får påbörjas måste prospektören upprätta en arbetsplan som sakägarna (enskilda markägare och andra sakägare som t.ex. arrendatorer och innehavare av servitut) godkänner.

För skada och intrång som beror på undersökningsarbetet måste prospektörerna betala ersättningar till markägare och innehavare av särskild rätt. Innan arbetena påbörjas, ska prospektörerna ställa säkerhet för denna ersättning.

Om uran hanteras krävs det enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) och motsvarande förordning särskilt tillstånd från Statens kärnkraftinspektion om halten av uran överstiger 200 gram per ton. För forsknings- och utvecklingsverksamhet som rör kärntekniska anläggningar m.m. liksom vid in- och utförsel av kärnteknisk utrustning gäller anmälningsskyldighet. Om halten av uran är lägre kan tillstånd från Statens strålskyddsinstitut ändå krävas enligt strålskyddslagen (1988:950), beroende på hur hög strålningen är. Denna lag syftar till att människor, djur och miljö ska skyddas mot skadlig verkan av strålning.

Enligt Bergsstatens ovannämnda promemoria visar statistiken att det går ca 200 beviljade undersökningstillstånd på en beviljad bearbetningskoncession, som efter miljöprovning kan leda till att en gruva öppnas.

Tillstånd för bearbetning (koncession)

En bearbetningskoncession ger rätt att utföra bearbetning och därmed sammanhängande verksamhet. Med detta avses förutom själva brytningen även uppföring, sovring och vidare behandling av malmen vid gruvan liksom uppförande av byggnader eller andra anläggningar, byggande av väg eller transportbanor och uppläggande av malm och liknande. Koncessionen innebär dock inte något undantag från andra bestämmelser som kan vara aktuella i t.ex. miljöbalken eller plan- och bygglagen. Dessa gäller parallellt med mineralagen. Bearbetning får avse dels det eller de mineral som koncessionen avser, dels andra mineral i den mån det behövs för att kunna bedriva ett ändamålsenligt arbete.

Vid en markanvisningsförrättning bestäms vilken mark inom koncessionsområdet som får tas i anspråk för bearbetning liksom också den mark inom eller utanför koncessionsområdet som får användas för verksamhet som hänger samman med bearbetningen.

Vid bearbetning ska koncessionshavaren varje år betala en mineralersättning till staten och till markägare inom koncessionsområdet. Ersättningen ska motsvara 2 % av värdet av de mineral som omfattas av koncessionen och som brutits under året. Av ersättningen tillfaller tre fjärdedelar fastig-

hetsägare inom koncessionsområdet och en fjärdedel staten. Statens andel är avsedd för forskning och utveckling gällande långsiktigt hållbara mineralresurser.

Förutsättningar för en koncession är enligt minerallagen (4 kap. 2 §) dels att den påträffade fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt, dels att fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen. Tillstånd enligt minerallagen (8 kap.) prövas av bergmästaren som ska samråda med länsstyrelsen i det eller de län där koncessionsområdet ligger. Om bergmästaren bedömer att frågan är särskilt betydelsefull ur allmän synpunkt eller finner skäl att frånga vad länsstyrelsen har föreslagit ska ärendet prövas av regeringen. Till ett ärende som bergmästaren skickar till regeringen ska han efter utredning av frågan bifoga ett eget yttrande.

För all gruvbrytning krävs tillstånd enligt miljöbalken (MB). I fråga om anläggningar för brytning av uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle är det regeringen som prövar tillåtligheten (MB 17 kap. 1 §). Kommunerna har dock vetorätt i och med att regeringen får tillåta brytning av sådana ämnen endast under förutsättning att kommunfullmäktige har tillstyrkt saken (MB 17 kap. 6 §). Efter ett besked om tillstånd för uranbrytning är det Miljödomstolen som föreskriver villkoren för den miljöfarliga verksamheten.

För att få bryta uran krävs det sammanfattningsvis tillstånd enligt minst tre olika lagar, nämligen minerallagen, miljöbalken och kärntekniklagen. Som nämnts ovan kan även andra tillstånd krävas. Frågan om tillstånd att bryta uran enligt kärntekniklagen prövas av regeringen. Denna prövning sker parallellt och samordnat med tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken. Statens kärnkraftinspektion bereder frågan och överlämnar med ett eget yttrande handlingarna i ärendet till regeringen. En miljökonsekvensbeskrivning ska bifogas en ansökan enligt samtliga tre lagar.

I Bergsstatens tidigare nämnda promemoria om prospektering och gruvbrytning avseende uran redovisas olika positiva konsekvenser av de svenska reglerna, bl.a. kunskap om svenska mineraltillgångar, försörjning med mineral, sysselsättningstillfällen och utveckling av gruvutrustning i svenska företag. Angående miljökonsekvenserna sägs i promemorian att erfarenheterna är goda när det gäller tillämpningen av moderna miljökrav för att hantera avfallet och återställa platsen efter uranbrytning. De långsiktiga konsekvenserna (tiotusentals år) är dock enligt bergmästaren svårare att bedöma.

Ärenden i riksdagen

I en interpellation (ip. 2006/07:12) av Wiwi-Anne Johansson (v) om svenskt uran till kärnvapen svarade näringsminister Maud Olofsson (c) att några företag redan fått undersökningstillstånd med uran som första handsval. Hon framhöll att det svenska regelverket ställer höga krav och innebär omfattande och noggranna prövningar. Endast projekt som –

utöver kraven på ekonomi och lämplig belägenhet – klarar av att möta mycket högt ställda säkerhets- och miljökrav kan över huvud taget övervägas. Det har funnits en bred enighet i riksdagen om att Sverige ska ha grundläggande lagstiftning som innehåller rättigheter för dem som vill bryta uran, rättigheter för markägare samt prövning utifrån miljöskäl och kulturskäl m.m. Om det kommer till uranbrytning eller inte går inte att förutsäga, anförde näringsministern och erinrade om att den malm som finns i Sverige har en relativt låg uranhalt. Slutligen anförde hon att uranbrytning som ansetts som ett första skäl kan leda till att andra fyndigheter upptäcks.

På en skriftlig fråga (fr. 2006/07:106) från Ameer Sachet (s) om brytning av alunskiffer i Närke svarade näringsminister Maud Olofsson att hon ansåg att Sverige har en tydlig och bra lagstiftning med högt ställda krav. Denna lagstiftning var enligt näringsministern tillräcklig för att kunna hantera eventuella ärenden om brytning av alunskiffer både i miljö känsliga områden och i andra områden.

I januari 2007 svarade näringsminister Maud Olofsson i en interpellationsdebatt på frågor (ip. 2006/07:130) angående brytning av uran från Karin Åström (s). Näringsministern erinrade om kommunernas vetorätt mot uranbrytning samt att det ännu inte klargjorts om det i landet finns uranfyndigheter som uppfyller minerallagens grundförutsättningar. Kombinationen av en stark miljölagstiftning på området och kommunernas vetorätt säkrar en bra hantering, ansåg statsrådet. Även frågan om huruvida kommunerna borde ha ett veto mot prospektering togs upp i debatten. Näringsministerns ståndpunkt var att hon har att följa befintlig lagstiftning, vilken den tidigare regeringen stod bakom.

Utskottets ställningstagande

För två år sedan ändrades minerallagen efter flera års grundligt utredande. Samtliga partier utom Miljöpartiet ansåg att inriktningen och omfattningen av förändringarna gick åt rätt håll. Ett förverkligande av förslagen har inneburit att utvecklingen följer den linje som diskuterats sedan slutet av 1990-talet. Som redovisats ovan innebär den linjen en långsiktig och hållbar mineralpolitik med en rimlig avvägning mellan de olika intressen som finns. Bland annat stärktes fastighetsägarnas ställning genom det nya instrumentet arbetsplan vid prospektering samt genom mineralersättning i samband med brytning.

I motionerna tas upp dels 50 år gamla, dels i framtiden befarade miljöproblem i samband med uranbrytning. Emellertid medför de metoder som i dag används vid mineralprospektering många gånger ingen eller relativt liten miljöpåverkan. Det är typen av undersökningsarbete som är avgörande för om det krävs anmälan eller tillstånd av länsstyrelsen. Utskottet kan – till skillnad från uppfattningen i motion 2006/07:N287 (mp) – inte se något behov av att det införs kommunal vetorätt för *all* prospekte-

ring av mineral, inklusive uran. Det kan också erinras om att bergmästaren kan meddela de villkor som behövs till skydd för bl.a. miljön vid alla former av undersökningstillstånd. Innan undersökningsarbetet kommer i gång ska säkerhet ha ställts för ersättning för eventuell skada och intrång.

Enligt utskottets uppfattning är lagstiftningen på området med minerallagen och miljöbalken – och när det gäller uran även kärntekniklagen – en stark lagstiftning som borgar för en bra hantering. Som tidigare nämnts har kommunerna vetorätt i fråga om brytning av uran, och det är regeringen som prövar frågan om tillstånd att bryta uran efter miljökonsekvensbeskrivningar och yttrande från bl.a. Kärnkraftinspektionen. Utskottet konstaterar att någon uranbrytning i Sverige för närvarande inte är aktuell.

Det är viktigt att ha kunskap om den svenska berggrunden, anser utskottet, och vill erinra om att prospektering efter uran även kan visa vägen till andra mineralfyndigheter. Allmänt talar också ekonomiska skäl för en stabil lagstiftning som en del i en långsiktigt hållbar och framgångsrik svensk gruvindustri.

Med hänsyn till de olika intressen som finns anser utskottet att den nuvarande lagstiftningen är adekvat när det gäller såväl prospektering som bearbetning av mineral.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga här behandlade motionsyrkanden.

Euratomfördraget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om Euratomfördraget med hänvisning till att fördraget inte kan upphävas av enskilda EU-länder och att en moderniseringsprocess inte nu är aktuell.

Jämför reservation 2 (v, mp).

Motioner

I motion 2006/07:N264 (v) hävdas att allt klyvbart material är gemensam EU-egendom enligt Euratomfördraget. Det finns enligt motionärerna en uppenbar risk att Sverige i enlighet med fördraget kan tvingas att bidra med uran till europeiska kärnkraftverk och kärnvapen. Motionärerna anser att Euratomfördraget är föråldrat. Regeringen bör därför i förhandlingar verka för att Euratomfördraget upphävs.

Enligt motionärerna till motion 2006/07:N287 (mp) bör regeringen snarast ta initiativ till en konferens mellan företrädarna för EU:s medlemsstater i syfte att ändra fördraget om Europeiska atomenergigemenskapen. Bland annat bör det tydliggöras att EU inte genom Euratom kan tvinga en medlemsstat att bryta uran.

Vissa kompletterande uppgifter

Euratomfördraget

I Euratomfördraget (Avdelning II kapitel 6; se bilaga 2) finns bestämmelser som syftar till att genom en gemensam försörjningspolitik i EU tillförsäkra medlemsländerna lika tillgång till malmer, råmaterial och speciella klyvbara material, exempelvis anrikat uran och plutonium. Enligt artikel 52 i fördraget ska en byrå upprättas som ska ha optionsrätt på t.ex. uran som produceras inom EU-ländernas territorium för att tillgodose efterfrågan hos förbrukare inom gemenskapen, själv lagra materialet eller exportera det efter medgivande av kommissionen. Om producentens verksamhet omfattar flera produktionsstadier – från malmbrytningen till och med metallframställningen – är producenten skyldig att erbjuda byrån produkten endast på det produktionsstadium han själv väljer (artikel 58). Vidare finns bestämmelser (artikel 70) om att kommissionen får lämna medlemsstaterna rekommendationer i syfte att främja prospektering och utnyttjande av mineralresurser. Om prospekteringsåtgärderna och gruvdriften – trots rekommendationerna – i ett visst land fortsätter att vara uppenbart otillräckliga, ska den berörda medlemsstaten, så länge som den ej vidtagit åtgärder, anses ha avstått från rätten till lika tillgång till övriga resurser inom gemenskapen.

Våren 1995 behandlade näringsutskottet (bet. 1994/95:NU21) en proposition om lagstiftning med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska atomenergigemenskapen (prop. 1994/95:118). Utskottet tillstyrkte de förslag till lagändringar som regeringen föreslagit mot bakgrund av att Sverige genom medlemskapet i EU anslöt sig till Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom). Samtidigt noterade utskottet att det både i propositionen och i motionerna konstaterats att Euratomfördraget i stora delar var föråldrat. Dessa regler hade dock aldrig kommit att tillämpas, redovisades det i betänkandet. (Inte heller senare har de tillämpats.) När det gällde frågan om försörjning med kärnbränsle delade utskottet regeringens bedömning att en ny paragraf, 8 a, skulle föras in i kärntekniklagen för att åstadkomma den nödvändiga anpassningen till Euratom. I en reservation (m) avvisades regeringens förslag i detta avseende med motiveringen att de aktuella reglerna i Euratomfördraget var av överstatlig karaktär och gällde som lag inom EU. Motionsyrkanden om avveckling av Euratom avstyrktes av utskottet men följdes upp i en reservation (c, v, mp), där det hävdades att fördragets roll inom EU knappast stämde överens med den svenska ambitionen att avveckla den svenska kärnkraften till år 2010.

I frågan om avveckling av fördraget var det enligt utskottets mening en självklarhet att Sverige aktivt skulle delta i de överväganden och diskussioner som pågick inom EU i frågan om en omformning av fördraget. Något behov av ett uttalande av riksdagen rörande avveckling av fördraget kunde utskottet inte se.

Eftersom Euratomfördraget i vissa delar har ansetts vara omodernt, har det från svensk sida i samband med arbetet inför en ny konstitution inom EU gjorts försök att förändra fördraget eller införliva relevanta delar av fördraget i konstitutionen. Några andra länder (Tyskland, Irland, Ungern och Österrike) hade samma uppfattning som Sverige i denna fråga. När arbetet med konstitutionen upphörde, avstannade emellertid även diskussionerna om Euratomfördraget. Som situationen ser ut i dag anser Regeringskansliet att en tillämpning av försörjningsreglerna i fördraget är mycket avlägsen.

EU kan således inte tvinga Sverige eller något annat medlemsland att bryta uran. Bestämmelserna om Euratomgemenskapens optionsrätt till uran och andra klyvbara produkter innebär inte några skyldigheter för ett medlemsland att starta uranbrytning. Öppnande av gruva ingår inte bland de åtgärder som ett land kan tvingas vidta för att kunna erbjuda den ovan nämnda byrån inom EU en viss produktion. I en hypotetisk försörjningskris skulle enligt uppgift från Miljödepartementet Euratomreglerna endast kunna tillämpas på redan utvunnet uran från en existerande urangruva samt befintliga lager av kärnbränsle. Ett land som inte efterkommer uppmaningar från byrån att prospektera eller utöka sin befintliga gruvverksamhet drabbas av sanktionsregeln att landet inte får lika tillgång till övriga EU-länders resurser.

En skriftlig fråga ställdes i oktober 2006 av ledamoten i EU-parlamentet Ewa Hedkvist Petersen (Socialdemokratiska gruppen i EU-parlamentet) till kommissionen angående unionens optionsrätt på klyvbart material. I svaret (E-4604/06SV) från december 2006 klargjorde kommissionär Andris Piebalgs att optionsrätten till malmer m.m. enligt artikel 52 i Euratomfördraget gäller ”material som redan utvunnits eller framställts och att den inte kan uppfattas som en möjlighet att tvinga fram uranbrytning i en medlemsstat. Varje medlemsstat har själv rätt att besluta om uranbrytning på sitt territorium, på grundval av ekonomiska, miljömässiga och politiska överväganden.”

EU och kärnenergi

Uranfrågorna kan också ses i samband med EU:s arbete på energiområdet. Ett meddelande från kommissionen till rådet och EU-parlamentet om en energipolitik för Europa (KOM/2007/1) presenterades den 10 januari 2007 som ett paraplydokument för en strategisk energiöversyn. I meddelandet sägs inledningsvis att Europa måste agera nu för att få en hållbar, trygg och konkurrenskraftig energiförsörjning. En ny europeisk energipolitik måste vara ambitiös, konkurrensinriktad och långsiktig och gagna alla människor i Europa. I avsnittet om kärnkraftens framtid konstateras att kärnkraft påverkas mindre av bränsleprisförändringar än kol och gas, eftersom uran utgör endast en begränsad del av den totala kostnaden för produktion av kärnkraftsbaserad el. Vidare baseras kärnenergin på källor som kommer att räcka i många tiotals år och är brett fördelade över jordklotet. Varje

medlemsstat får själv bestämma om den vill förlita sig på kärnenergi, sägs det i meddelandet. EU:s roll bör vara att ytterligare utveckla den mest avancerade ramen för kärnenergi i de medlemsstater som väljer kärnenergi. Detta innebär högsta standard avseende kärnteknisk säkerhet, fysiskt skydd och icke-spridning, såsom föreskrivs i Euratomfördraget. Även kärnavfallshantering och avveckling bör ingå i gemenskapens framtida arbete. För att göra framsteg inom detta område föreslår kommissionen att det upprättas en högnivågrupp för kärnsäkerhet inom EU med befogenhet att successivt utveckla en samsyn och, eventuellt, kompletterande bestämmelser inom EU när det gäller kärnsäkerhet.

I samband med den strategiska energiöversynen presenterade kommissionen ett meddelande med ett vägledande program om kärnenergi (KOM/2006/844) till rådet och EU-parlamentet den 10 januari 2007. I detta meddelande berörs bl.a. kärnenergens inverkan på försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljöskydd. Enligt meddelandet väntas det inte uppstå någon brist på uran inom den närmaste framtiden. De stigande uranpriserna har lett till ökad prospektering och produktion, men de har inte haft någon större inverkan på kostnaderna för el från kärnkraftverk. I rimlig utsträckning tryggade och återvinningsbara kända urantillgångar till konkurrenskraftiga priser kan med nuvarande förbrukningsnivåer tillgodose den kärntekniska industrins behov under åtminstone de närmaste 85 åren, redovisas det i meddelandet. Med hänsyn till att sekundära källor (lager, återanvänt bränsle m.m.) förväntas vara uttömda år 2020 är emellertid ytterligare prospektering nödvändig. Det informeras att Finland, Slovakien och Rumänien undersöker möjligheterna till uranbrytning. För närvarande täcker Australien och Kanada 45 % av EU:s behov, sägs det i meddelandet.

I enlighet med den nya ordningen för riksdagens behandling av EU-frågor har statssekreterare Ola Alterå, Näringsdepartementet, lämnat information till utskottet för samråd om EU:s förslag till energipolitisk strategi för Europa.

Utskottets ställningstagande

Det står klart att Euratomfördraget i flera avseenden inte speglar dagens verklighet utan sedan länge är föråldrat. Bland annat kan de ovan upptagna försörjningsreglerna inom EU anses vara främmande för läget i dag. När det gäller det av motionärerna befarade tvånget att bryta uran i Sverige för att bidra till andra EU-länders uranbehov finns det ingenting som tyder på att reglerna skulle kunna innebära en sådan ordning. Inte minst vittnar EG-kommissionens svar på en fråga från ledamoten i EU-parlamentet Ewa Hedkvist Petersen att försörjningsregeln gäller material som redan utvunnits eller framställt. Den kan inte uppfattas som en möjlighet att tvinga fram uranbrytning i en medlemsstat.

Det är således EU-länderna själva som beslutar om uranbrytning på sitt territorium på grundval av de ekonomiska, miljömässiga och politiska överväganden som varje land gör.

Euratomfördraget kan inte upphävas av enskilda EU-länder. Mot den bakgrunden avstyrks motion 2006/07:N264 (v) i aktuell del.

En omförhandling av fördraget i syfte att modernisera det har tidigare ansetts önskvärt av bl.a. Sverige. En sådan process är dock inte nu aktuell, och därför avstyrks även motion 2006/07:N287 (mp) i denna del.

Inlösen av fastighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om inlösen av fastighet med hänvisning till vikten för branschen av att reglerna på mineralområdet är stabila under viss tid.

Motionen

De fastighetsägare som i dag får sin egendom inlöst därför att den ligger inom ett koncessionsområde kompenseras enligt minerallagen på så sätt att fastighetsägaren får igen det värde som egendomen skulle ha haft om det inte hade funnits gruvdrift i området, erinras det om i motion 2006/07:N267 (m). Motionären anser att minerallagen bör omarbetas så att också fastigheter strax utanför koncessionsområdet bör omfattas av rätten till inlösen om fastighetsägarna lider förmögenhetsskada på grund av gruvdriften.

Vissa kompletterande uppgifter

Utgångspunkterna för minerallagens ersättningssystem är att det i möjligaste mån ska uppfattas som rättvist av berörda parter samtidigt som det ska vara enkelt att tillämpa och administrera. Fastighetsägarens intressen i samband med gruvverksamhet tillgodoses bl.a. genom minerallagens bestämmelser om inlösen respektive ersättning för skada och intrång samt genom reglerna om mineralersättning till fastighetsägare inom koncessionsområdet.

Enligt 7 kap. minerallagen finns det olika situationer där ersättning eller inlösen kan ske.

Skada eller intrång som föranleds av undersökningsarbete ska ersättas av koncessionshavaren liksom skada som föranleds av att bearbetningskoncession beviljats.

Ett särfall uppstår när beslut om bearbetningskoncession inte har följts av någon markanvisning på tio år, dvs. något intrång inte är för handen. I dessa fall kan inlösen ske av fastighet eller fastighetsdel som ligger inom koncessionsområdet, om fastighetsägaren begär detta (7 kap. 2 § andra stycket). Koncessionshavaren kan dock undvika lösenskyldigheten genom

att visa att det saknas anledning att begära markanvisning, t.ex. därför att malmen enklast kan tas upp från ett annat håll. Även i en sådan situation att det uppstår ”synnerligt men” för någon fastighet på grund av beslutet om bearbetningskoncession – utan att någon mark ännu tagits i anspråk för gruvverksamhet – kan inlösen ske (7 kap. 2 § tredje stycket). I det sistnämnda fallet finns det inte krav på att tio år ska ha förflutit; regeln gäller oavsett vilken tid som passerat efter beslutet om bearbetningskoncession.

En annan situation avser fastigheter där beslutet om bearbetningskoncession följts av markanvisning, varvid det kan antas att gruvverksamhet inom kort kommer att inledas. I detta fall ska all skada och allt intrång ersättas (7 kap. 3 § första stycket), och det spelar därvid ingen roll om den skadelidande fastigheten ligger inom eller utanför området för bearbetningskoncessionen. Avståndet mellan fastigheten och gruvverksamheten har ingen betydelse. Vidare kan – om synnerligt men uppstått för en fastighet eller del av fastighet – inlösen ske (7 kap. 3 § andra stycket). Enligt bergmästaren finns exempel på inlösen av fastigheter långt utanför gruvområdet på grund av synnerligt men (berörde ett tiotal fastigheter i Malmberget år 2000).

Rättsfall på detta område saknas dock enligt bergmästaren, bl.a. beroende på att gruvföretagen ser bättre ekonomi i att betala fastighetsägaren lite mer för en frivillig uppgörelse än att starta en process.

Utskottets ställningstagande

Som beskrivits i det inledande avsnittet syftade ändringarna i minerallagen som trädde i kraft maj 2005 bl.a. till att ge fastighetsägarna en starkare ställning när det gäller information och ersättningsfrågor. En av dessa ändringar rörde sig om inlösen av fastighet i det speciella fall att en bearbetningskoncession beslutats men inte följts av en markanvisning inom tio år.

Som framgår av de kompletterande uppgifterna ovan finns det möjligheter att inlösa fastighet eller fastighetsdel såväl när mark har tagits i anspråk för gruvverksamhet som när en markanvisning inte kommit till stånd inom tio år (i vissa fall även tidigare).

Utskottet anförde i betänkande 2004/05:NU8, där förslagen till lagändringarna behandlades, att det gedigna utredningsarbete som pågått under lång tid hade gett konkreta resultat och föranlett förändringar som var väl ägnade att stärka mineralbranschen. Vidare ansåg utskottet att det var viktigt för branschen att reglerna var stabila över viss tid. Enligt utskottets uppfattning är dessa argument fortsatt giltiga.

Den speciella situation som råder när gruvbrytning pågår i eller i anslutning till en tätort har noterats av utskottet, som förutsätter att regeringen noga följer denna fråga.

Därmed avstyrks den här aktuella motionen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Uranbrytning i Sverige, punkt 1 (v, mp)

av Kent Persson (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2006/07:N264 yrkande 1 och 2006/07:N287 yrkandena 1–3 och bifaller delvis motionerna 2006/07:N211, 2006/07:N263 och 2006/07:N287 yrkande 4.

Ställningstagande

Antalet beviljade undersökningstillstånd för uranprospektering uppgick under åren 2005 och 2006 till sammanlagt 52 stycken. Det dramatiskt höjda uranpriset under senare år har lett till en kraftigt ökad prospektering av uran, vilket i sin tur orsakar stor oro på de orter där prospekteringen pågår. Den innebär ett hot för invånarna därigenom att de bolag som satsar pengar på att prospektera kan förväntas gå vidare med ansökan om att bryta uran om det verkar lönsamt.

Lagar ska följas men lagstiftning kan ändras om den inte stämmer överens med de mål som finns. Med hänsyn till uranets farlighet för miljö och människor anser vi – i likhet med uppfattningen i motionerna 2006/07:N264 (v) och 2006/07:N287 (mp) – att uran inte ska brytas i Sverige. Regeringen bör inte kunna ge tillstånd till uranbrytning i vårt land. Minerallagen bör därför ändras på ett sådant sätt att uranbrytning förbjuds. Ett sådant förbud innebär samtidigt att det blir ologiskt att ha kvar möjligheten att prospektera efter uran. Därför bör även prospektering av uran omöjliggöras. Av dessa skäl anser vi att riksdagen bör begära att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till ändring av minerallagen och andra konsekvensändringar av förbudet.

För att förekomma de problem som kan väntas när gruvbolagen blir alltmer intresserade av möjlig uranutvinning anser vi att kommunernas veto rätt bör bli betydligt starkare än dagens regler. Således bör en kommunal vetorätt införas för prospektering av uran i avvaktan på att prospektering av uran förbjuds. På sikt kan det också diskuteras om det inte bör finnas en vetorätt för såväl prospektering som bearbetning av *alla* mineral.

Den revision av minerallagen m.fl. lagar som införandet av förbud mot att prospektera och bryta uran för med sig kommer att kräva viss tid. Vi anser emellertid att prospektering av uran redan nu bör försvåras. I syfte att ge allmänheten en tydlig signal om inriktningen bör en mindre ändring av minerallagen göras direkt. Uran bör utgå från den uppräkningslista som görs i 1 kap. 1 § 1 minerallagen och i stället placeras i samma kategori som olja, gas och diamanter i punkt 3 i samma paragraf. Med en sådan ändring kan undersökningstillstånd avseende uran endast erhållas om detta mineral angetts i ansökan. Vi begär därför att regeringen omgående presenterar ett sådant förslag till lagändring för riksdagen.

2. Euratomfördraget, punkt 2 (v, mp)

av Kent Persson (v) och Per Bolund (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:N287 yrkande 5 och bifaller delvis motion 2006/07:N264 yrkande 2.

Ställningstagande

Det står klart att Euratomfördraget i flera avseenden inte speglar dagens verklighet utan sedan länge är föråldrat. Detta konstaterande borde leda till att fördraget i de aktuella punkterna antingen upphävs eller omförhandlas för att bättre stämma in på förhållandena på 2000-talet i enlighet med önskemålen i motionerna 2006/07:N264 (v) och 2006/07:N287 (mp).

För att få till stånd ändringar i fördraget anser vi att regeringen bör ta initiativ till en konferens mellan företrädare för medlemsstaterna snarast möjligt. Målet bör vara att Euratomreglerna moderniseras och förtydligas. Bland annat måste det klart framgå att ingen medlemsstat ska kunna tvingas att bryta uran med stöd av avtalet. De berörda reglerna bör upphävas. Inriktningen i arbetet bör vara att klyvbart material inte i något sammanhang betraktas som gemensam EU-egendom.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrks motion 2006/07:N287 (mp) och tillstyrks delvis motion 2006/07:N264 (v), båda i aktuella delar.

Särskilt yttrande

Uranbrytning i Sverige, punkt 1 (s)

Thomas Östros (s), Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Kristin Örnfjäder (s), Berit Högman (s) och Karin Åström (s) anför:

Uran är ett av de mineraler som omfattas av minerallagen. Enligt denna lag ges enskilda företag rätt att ansöka om bl.a. undersökningstillstånd. Det är bergmästaren som utfärdar sådana tillstånd. Undersökningstillstånd ger i princip endast ensamrätt för företagen att söka efter angivet mineral inom området. För provborrning krävs därefter godkännande från markägare och eventuellt tillstånd enligt miljöbalken.

När det gäller hantering av uran finns en omfattande lagstiftning utöver minerallagen. Bearbetning, transport eller annan hantering av detta ämne regleras främst av lagen om kärnteknisk verksamhet. Anläggningar för brytning av uranhaltigt material ska tillåtlighetsprövas av regeringen enligt miljöbalken. Den aktuella kommunen har vetorätt för verksamheten.

Vi tycker att denna ordning är rimlig men förstår också den oro som den ökande prospekteringen efter uran har skapat. Trots omfattande undersökningar av myndigheter och företag är den svenska berggrunden fortfarande relativt utforskad, och då olika mineraler oftast återfinns tillsammans är det viktigt att prospekteringen fortsätter. Detta gagnar inte minst gruvnäringen.

Vi socialdemokrater ser dock inte framför oss någon uranbrytning i Sverige. Samma inställning redovisades av den tidigare regeringen genom ett svar av statsrådet Ulrica Messing på en skriftlig fråga i riksdagen (fr. 2005/06:1545). I svaret anförde hon: ”Jag avser, med beaktande av gällande lagar, att vidta de åtgärder som krävs för att brytning av uranhaltigt material inte ska bli aktuellt i vare sig miljö känsliga eller andra områden i vårt land.”

Det vore bra om den nuvarande regeringen kunde redovisa hur den ser på en eventuell uranbrytning i Sverige.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:N211 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brytning av alunskiffer i Östernärke.

2006/07:N263 av Jan R Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över eventuella miljökonsekvenser kring uranbrytning i Sverige.

2006/07:N264 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inte ska ge tillstånd för uranbrytning i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt ska verka för att Euratomfördraget upphävs så att klyvbart material inte betraktas som gemensam EU-egendom.

2006/07:N267 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att enskilda fastighetsägare som lider förmögenhetsskada på grund av näraliggande gruvdrift ska omfattas av minerallagens regler för inlösen av fastighet.

2006/07:N287 av Per Bolund m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen (1991:45) som tydligt förbjuder uranbrytning i Sverige.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen (1991:45) som tydligt förbjuder prospektering efter uran i Sverige.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av minerallagen (1991:45) som anger att beslut om undersökningstillstånd och om bearbetningstillstånd för mineraler kräver tillstånd av kommunstyrelsen i den kommun där den fastighet ligger som omfattas av det beviljade tillståndet.
4. Riksdagen beslutar om ändring av minerallagen (1991:45) så att ordet "uran" flyttas från 1 kap. 1 § 1 till 1 kap. 1 § 3.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att regeringen snarast ska ta initiativ till en omförhandling av Euratomfördraget.

BILAGA 2

Euratomfördraget, Avdelning II, kapitel 6 (utdrag)

KAPITEL 6

FÖRSÖRJNING

Artikel 52

1. Försörjningen med malmer, råmaterial och speciella klyvbara material skall i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel säkerställas enligt principen om lika tillgång till resurserna och genom en gemensam försörjningspolitik.

2. För detta ändamål och på de villkor som anges i detta kapitel

- a) är alla förfaranden som syftar till att tillförsäkra vissa förbrukare en privilegierad ställning förbjudna,
- b) upprättas härmed en byrå; denna skall ha optionsrätt till malmer, råmaterial och speciella klyvbara material, som produceras inom medlemsstaternas territorier, samt ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer, råmaterial eller ensamrätt att ingå avtal om leverans av malmer, råmaterial eller speciella klyvbara material från länder inom eller utom gemenskapen.

Byrån får inte ge förbrukarna en diskriminerande behandling som grundar sig på hur dessa avser att använda de begärda leveranserna, om inte användningen är olaglig eller strider mot villkor som leverantörer utanför gemenskapen har ställt upp för leveransen.

— — —

Artikel 58

När en producents verksamhet omfattar flera produktionsstadier från och med malmbrytningen till och med metallframställningen, är han skyldig att erbjuda byrån produkten endast på det produktionsstadium han själv väljer. Detsamma skall gälla för flera företag mellan vilka det finns sådana förbindelser, som kommissionen i rätt tid har underrättats om och som har avhandlats med kommissionen enligt förfarandet i artiklarna 43 och 44.

— — —

Artikel 70

Kommissionen får inom ramarna för gemenskapens budget och på de villkor som den själv bestämmer, finansiellt medverka i prospekteringsverksamhet inom medlemsstaternas territorier. Kommissionen får lämna medlemsstaterna rekommendationer i syfte att främja prospektering och utnyttjande av mineralfyndigheter. Medlemsstaterna skall varje år lämna kommissionen en rapport om utvecklingen av prospektering och produk-

tion, sannolika tillgångar samt genomförda eller planerade investeringar i gruvor inom deras territorier. Dessa rapporter skall föreläggas rådet med ett yttrande från kommissionen som särskilt skall ange vilka åtgärder medlemsstaterna har vidtagit med anledning av de rekommendationer som lämnats enligt föregående stycke. Om rådet på initiativ av kommissionen med kvalificerad majoritet finner att prospekteringsåtgärderna och ökningen av gruvsdriften – trots att utvinningsmöjligheterna på lång sikt framstår som ekonomiskt berättigade – fortsätter att vara uppenbart otillräckliga, skall den berörda medlemsstaten, så länge som den inte har avhjälpt situationen, både för egen och för sina medborgares del anses ha avstått från rätten till lika tillgång till övriga resurser inom gemenskapen.

— — —